

Natur- og Miljøklagenævnet
c/o Silkeborg kommune

28. december 2016

Klage over Silkeborg kommunes dispensation fra naturbeskyttelseslovens §§ 3, 16 og 18 til anlæg af Nordskovvej

Silkeborg kommune har den 1. december 2016 givet dispensation fra naturbeskyttelseslovens §§ 3, 16 og 18 til anlæg af Nordskovvej (kommunens j.nr. EMN-2015-13773).

Indledningsvist påpeger DN Silkeborg at der som begrundelse for to af dispensationerne (§§ 3 og 18) anføres at "vejen er af overordnet samfundsmæssig betydning". DN Silkeborg mener ikke at der er tilstrækkelig begrundelse for en sådan kategorisering af vejanlægget, da der er tale om en lokal vej. Området er i dag uforstyrret af veje, med en blød overgang fra by til skov og lysåben natur. Vejen bør betragtes som et helt nyt teknisk anlæg i et naturområde. At der er et gammelt jernbanetracé, der nu fungerer som natursti, ændrer ikke ved, at området i dag udgør et uforstyrret og artsrigt naturområde med store bynære rekreative værdier via naturstien. DN Silkeborg ønsker endvidere at påpege at de trafikundersøgelser der danner grundlag for Nordskovvej er fra før motorvejen Århus-Herning åbnede. Motorvejen har radikalt ændret trafikbilledet i hele Silkeborg. Der er mange adgangsveje til Silkeborg midtby, så heller ikke ud fra et lokalt perspektiv, kan vejen anses som havende en væsentlighed, der kan begrunde at der dispenseres fra de beskyttelser området er omfattet af. DN Silkeborg mener således ikke at der er et sagligt grundlag for at påstå at vejen har overordnet samfundsmæssig betydning.

Dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3

Det fremgår af dispensationen, at der er tale om nedlæggelse af et mindre areal af en hede samt vandhul. Begrundelsen herfor er udelukkende den overordnede samfundsmæssige betydning, som DN Silkeborg ikke mener gør sig gældende jf. ovenstående.

Kommunen beskriver hedearealet som en naturlokalitet af mindre interesse. Taget i betragtning, at der i området er meget få § 3 hedearealer, deler vi ikke kommunens vurdering af, at arealet er af mindre interesse, men betragter arealet som en væsentlig naturlokalitet og levested for områdets arter. I naturundersøgelsen fra 2011 betegnes hedearealet som havende en god naturværdi, da der her findes hedens karakteristiske dværgbuske og typiske hedeplanter samt en varieret lavflora. I hele Nordskoven er der registreret tre hedearealer på vestsiden af motorvejen, samt et større areal i udkanten. Det nærmeste ligger 500 meter væk som en smal stribe langs naturstien (2500 m²). Det næste ligger 1,8 km væk (ca. 10.000 m²), og et større hedeareal (Sindbjerg og Stoubjerg) findes 2.5 km udenfor Nordskoven. Disse arealer er beliggende på den anden side af Nordskovvejen, hvorfor vejen vil føre til en øget fragmentering. Vi finder ikke at denne negative påvirkning kan afhjælpes ved at etablere erstatningsnatur. Dertil kommer at det foreslåede areal for erstatningsnatur allerede er beskyttet som værende naturlokalitet i fredskov. At erstatningsarealet i kraft af dispensationen vil blive registreret som hede efter NBL, anser DN Silkeborg således udelukkende som en teknisk foranstaltning, der ikke kompenserer for det inddragede areal.

Det påpeges også at naturtypen hede er på landsplan i ugunstig eller stærk ugunstig bevaringsstatus.

(Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 98 2014). Historisk har arealet med hede været væsentlig mere udbredte i Nordskoven, og en bevaring af de sidste tilbageværende må betragtes som væsentlig.

Den samme problemstilling som beskrevet for hedearealet gør sig generelt også gældende for søen, også selv om det er et beskedent areal, der berøres. Udover Lillesø, hvor der er fisk, er der kun registreret to andre vandhuller syd for Aarhusvej, det omtalte i dispensationen samt et lille vandhul 2,2 km mod syd. Der er altså også her tale om en sjælden naturtype lokalt. Nordskovvej vil medføre en øget fragmentering mellem de oprindelige vandhuller og Lillesø hvilket vil kunne medføre en forringelse af livsvilkårene for de arter, der er knyttet til søerne.

Derudover påpeger DN Silkeborg at vejføringen omkring Lillesø der behandles i dispensationen fra § 3 (figur 1) bør kræve dispensation fra NBL § 29 a, stk. 2, da Lillesø er yngle- og rasteområde for flere bilag IV-arter, og dette antageligvis også gør sig gældende for området umiddelbart omkring søen, uanset at disse områder ikke nyder beskyttelse efter § 3.



Figur 1 – Kortudsnit vedr. linjeføring ved Lillesø. Fra dispensationsafgørelsen

Artsregistreringen er fra 2011, og DN Silkeborg finder, at der for et så omfattende projekt i et område med betydelige artsforekomster bør foreligge helt opdaterede konsekvensvurderinger og komplette undersøgelser af, hvilke arter der lever i området. Da der er tale om et komplekst naturområde med en stor variation i levesteder, finder vi det ikke sandsynligt, at seks besigtigelser i 2011 kan have afdækket forekomst af alle bilags- og fredede arter. På baggrund af det store antal arter, der blev fundet, anser vi det for sandsynligt, at der vil kunne være oversete bilagsarter.

Der er tale om en restriktiv beskyttelse, som ikke tillader nye aktiviteter, der direkte eller indirekte kan føre til, at bilagsarter dør, eller deres bestande påvirkes negativt. Som det fremgår i VVM-rapporten, kan det ikke udelukkes, at vejen kan påvirke bilagsarterne negativt. Set i lyset af det meget store antal forskellige bilagsarter, eks. spidssnudet frø, stor vandsalamander, odder, samt hele 8 arter af flagermus, der er registreret i og nær ved vejens tracé, mener vi, at vejprojektet griber afgørende ind i et på lokalt og nationalt plan væsentligt naturområde for bilagsarter, og at det vil være en overtrædelse af den

beskyttelse, arterne enkeltvis og samlet er omfattet af. Dertil er det DN Silkeborgs opfattelse, at vejens negative påvirkning er undervurderet, og at de kort- og langsigtede konsekvenser vil være mere markante, end det hidtil er beskrevet. Den nyeste viden om vejanlægs påvirkninger af natur og arter bør tages med i behandlingen af klagen. Den seneste viden, som DN Silkeborg er bekendt med, viser, at arter og naturområder påvirkes i større grad, end det hidtil har været kendt.

I forbindelse med Natur- og Miljøklagenævnets behandling af dispensationen fra NBL § 3 beder vi om Natur- og Miljøklagenævnets principielle stillingtagen til, om der kan gives tilladelse til et projekt, der i anlægsfasen og efterfølgende ikke kan undgå at medføre, at bilagsarter bliver dræbt. Bliver vejen ikke etableret, vil bilagsarterne kunne fortsætte med at leve uforstyrret og uden risiko for, at flere bliver dræbt som følge af vejens etablering – bliver den etableret, vil antallet der dør stige.

Dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 16

For så vidt angår dispensationen fra § 16, der omhandler åbeskyttelseslinjen afkastet af Remstrup Å, anfører kommunen at

- a) Anlægget sker i et område der ligger i og tæt på Silkeborg by
- b) Området er i forvejen stærkt modificeret

Denne argumentation stiller DN Silkeborg sig helt uforstående overfor. Det gør sig rigtigt nok gældende for den vestlige side af Remstrup Å, der er en del af Silkeborg midtby, men den østlige side er skov, og i øvrigt et værdifuldt kuperet terræn der er registeret som nationalt geologisk interesseområde. At der tilmed er tale om bynær skov er efter DN Silkeborgs overbevisning en *skærpende* omstændighed i forhold til en dispensation, og ikke en formildende omstændighed som anført af kommunen.

At området i dag er "stærkt modificeret" er ligeledes noget overdrevet. Den nedlagte jernbane som i dag fremstår som en cykelsti stedvist nedsunket i terræn (figur 2) fungerer som et udgangspunkt for naturoplevelser i landskabet og den bynære skov.



Figur 2 - Cykelstien (Orbicon 2011)

En eksisterende cykelsti der giver mulighed for naturoplevelser for en meget bred gruppe af Silkeborgs borgere, er efter DN Silkeborgs opfattelse aldeles usammenligneligt med det ønskede vejprojekt der i tværtimod vil have en meget negativ effekt på oplevelsen af landskabet. Tilstedeværelsen af en cykelsti bør således ikke kunne anvendes som løftestang for Nordskovvej.

Det er også DN Silkeborgs opfattelse, at en dispensation fra NBL § 16 med de af Silkeborg kommune anførte argumenter vil skabe en uheldig præcedens i forhold til administrationen af åbeskyttelseslinjen i bynær natur i fremtiden.

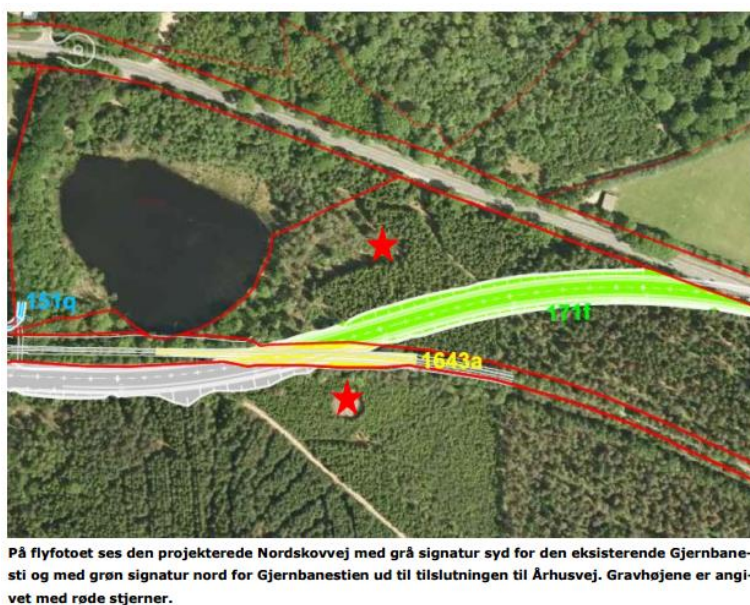
Dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 18

For så vidt angår dispensationen fra § 18, der omhandler to rundhøje fra oldtiden, er begrundelsen igen udelukkende vejens "overordnede samfundsmæssige interesse".

Den lavest beliggende høj ligger landskabeligt flot, i kanten af den § 3 beskyttede hede med udsigt til Lillesø der ligger ca. 90 meter væk. Den anden høj ligger ca. 110 meter fra Lillesø, og er ca. 15 meter højere i terrænet. Det eneste, der hindrer udsigt udover Lillesø og landskabet, er en smal, men tæt bræmme af ca. 15-årig rødgran. Med en beskeden rydning af rødgran og enkelte yngre træer vil området åbne sig op, og samspillet mellem søen, skoven og gravhøjenes placering komme til sin ret.

Se bilag 1 for højenes placering, samt billeder fra området.

De to gravhøje ligger tæt på hinanden (ca. 125m) og har således overlappende beskyttelseslinjer. Vejen kommer til skære ind lige midt imellem disse to gravhøje som det ses på figur 3.



Figur 3 - De to fortidsminder. Fra dispensationsafgørelsen.

Det er DN Silkeborgs opfattelse at en sådan linjeføring er i direkte modstrid med lovens hensigt. Der er ganske få bevarede bynære gravhøje ved Silkeborg, og netop ved disse to har man i kraft af den korte afstand imellem dem mulighed for at opleve vores fortidshistorie på unik vis i et i dag relativt uforstyrret område med stor landskabelig værdi. Den eksisterende cykelsti (Gjernbanestien) er placeret via linjeføringen for den oprindelige Langå-Bramming linje (nedlagt i 1971). Anlægspåvirkningerne fra jernbanens etablering ligger mere end 100 år tilbage, og lukningen af banen for 45 år siden. Naturen har

altså haft lang tid til at udviske de landskabelige forandringer som etableringen af banen medførte, og det er nu indtrykket fra de naturmæssige værdier og ikke jernbanen, der den dag i dag er dominerende. DN Silkeborg vil opfordre til, at Natur- og Miljøklagenævnet foretager besigtigelse af området i behandlingen af klagen, da vi ikke mener, at gravhøjenes landskabelige værdi er retvisende beskrevet i kommunens afgørelse. Det understreges i den forbindelse at den nordlige og højest beliggende af de to rundhøje er opført på Slots-og Kulturstyrelsens særlige liste over anbefalede, seværdige fortidsminder. At føre en vej igennem her er ganske enkelt ødelæggende.

DN Silkeborg påpeger tillige at praksis for dispensationer fra § 18 normalt er særdeles restriktiv. Der henvises her til Naturklagenævnets afgørelse NKN-1324-00060 hvor et betydeligt mindre vejanlæg blev afvist af hensyn til de principielle synspunkter vedrørende administrationen af fortidsmindebeskyttelseslinjen og sagens mulige præcedensvirkning, som vi i den grad også mener gør sig gældende her.

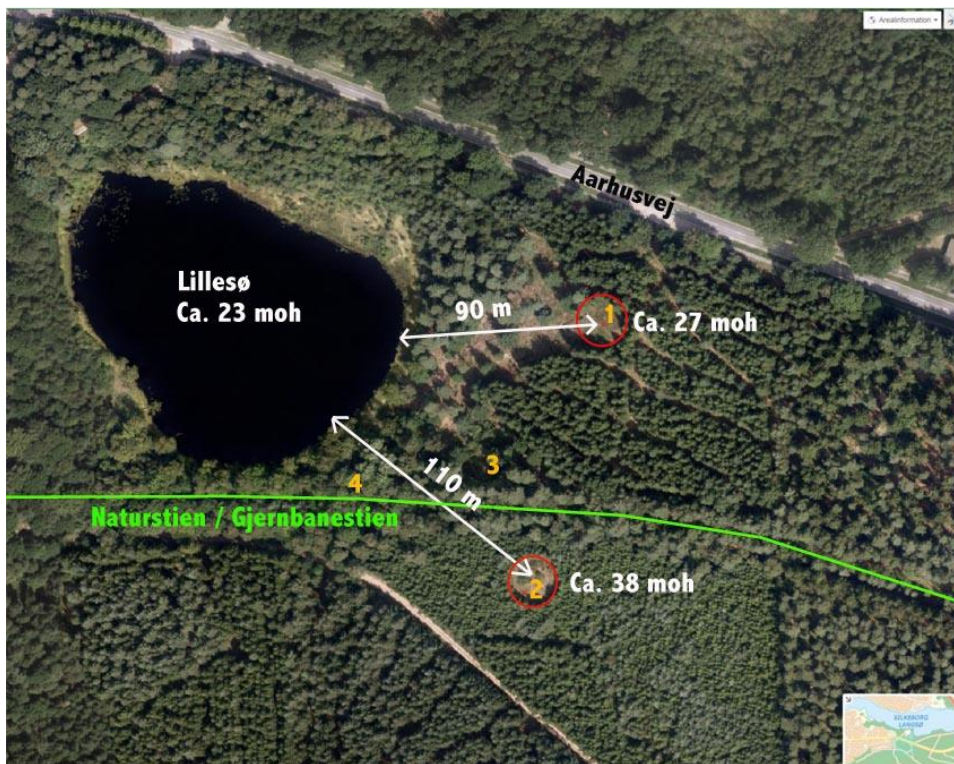
På baggrund af ovenstående henstiller DN Silkeborg således hermed til Natur- og Miljøklagenævnet at Silkeborg kommunes dispensationer fra naturbeskyttelseslovens §§ 3, 16 og 18 til anlæg af Nordskovvej, ændres til et afslag.

Med venlig hilsen,

Pernille Ingemann

Formand for DN Silkeborg

Bilag 1



Angivelse af højenes beliggenhed i forhold til hinanden og Lillesø, samt meter over havet. Med gult er angivet lokationerne for de efterfølgende fotos.
(Illustration DN)



Udsigt fra toppen af den nordlige høj ("1") til Lillesø som ses i baggrunden.



Den tætte beplantning af rødgran er det eneste der hindrer udsigt over landskabet fra den sydlige høj ("2").



Lokalitet "3"



Gjernbanestien ved Lillesø ("4")